

i Kommunernes og Statens Virksomheder er i Færd med Overvejelse af saadanne Tanker, og jeg afventer deres nærmere Afklaring og Udarbejdelse af Forslag i saa Henseende.

I selve Arbejdsgiverens eller i Arbejdslederens, Indehaverens eller Direktørens forretningsmæssige Dispositioner griber dette Lovforslag ikke ind, i saa Henseende kan det i det højeste betragtes som raadgivende. Man har talt om, at det gaar ikke an at have saadanne Bedriftsraad, for det private Initiativs Indehavere, Ejeren eller Ejernes Repræsentant i Virksomheden, Direktøren, maa til enhver Tid kunne handle hurtigt, selvstændigt og energisk. Dette er fuldkommen rigtigt. Vi Socialdemokrater har aldrig været imod, at Lederen ogsaa fik Ledermyndighed, vi saa helst, det var en valgt Leder med Ansvar for dem, som har valgt ham, men naar han er Leder, skal han have Myndighed, det har vi aldrig tvivlet om. Vi har jo ogsaa set, at efter at der er dannet en socialdemokratisk Regering, har vi for første Gang faaet en Trafikminister, som har ønsket at give Statsvirksomhederne større Selvstændighed, mere Smidighed, mere øjeblikkelig Handlekraft, end Tilfældet har været nogen Sinde under Højres eller Venstres Regering. Der er saa langt fra at være en Modsigelse mellem Socialismens Opfattelse, Socialdemokraternes hele Standpunkt og dette, at den enkelte Leder maa være en virkelig Leder, at det er lige omvendt. I Fagforeningerne, i kooperative Virksomheder ønsker Arbejderne selv, at den Leder, der er valgt, skal være en myndig Leder, og saa længe han er Leder, saa er han Leder, saa betragter vi ham med Tillid, og saa gives der ham Myndighed til Ledelsen. Dette udelukker imidlertid ingenlunde, at den rette Arbejdsleder i vor Dage maa stille sig i et saadant Forhold til sine Medarbejdere, at han maa kunne tale med dem, at han maa kunne samraade sig med dem, at han maa kunne modtage Impulser og Initiativ ogsaa fra sine Medarbejdere. Den rigtige Arbejdsleder — det gælder den største Direktør for det største Aktieselskab, vi har — vil, hvis han er den rigtige Leder, ikke betragte sig som Despot, men som den første blandt Ligemænd, som den første Lønarbejder i Virksomheden, og er han den rigtige Arbejdsleder, vil han forstaa at skabe et saadant Samarbejde med sine Medarbejdere, at det er saavel til hans og til Medarbejdernes, som til Virksomhedens ubestridelige Gavn.

Dette Lovforslag betegner da et Skridt, ikke noget stort Skridt, ikke noget revolutionært Skridt, men et Reformskridt frem-

ad mod en bedre social Struktur end den, vi har under det liberalistisk-kapitalistiske Samfunds Herredømme. Jeg haaber paa Støtte og Medvirken til dets Gennemførelse ikke blot fra de Radikale, som gennem deres Ordfører har udtalt sig sympatisk overfor Grundtanken, men ogsaa fra saadanne Lejre, som, naar de rigtigt overvejer dette Spørgsmaal, dog maaske vil mene, at der var nogen Grund til at skabe Lønarbejderne særlig i Storindustrien bedre Arbejdsvilkaar, at skabe hos dem mere Interessenthed, mere Arbejdslyst og Arbejdsglæde, end de nu i Regelen kan have. Jeg saa for saa vidt til min Glæde forleden, at Arbejdsgiverforeningens Formand Hr. Langkjær udtalte, at det er en Bagvaskelse mod de danske Arbejdere, naar man beskylder dem for Driveri, Dovenskab og Ugidelighed, ja, tillægger dem alle Slags Laster, vi har flinke, dygtige, energiske og flittige Arbejdere her i Landet. Det glædede mig at høre, men jeg siger, saa meget mere beundringsværdig er den danske Arbejderklasse, og saa meget mindre fortjener den de hadefulde og haanende Ord, som den er blevet overfaldet med fra visse Sider i fire, fem, seks Aar, naar selve Samfundsstrukturen sandelig ikke opmuntrer til at udfolde disse Egenskaber, men Arbejderne alligevel bevarer og udvikler dem, ikke mindst naturligvis, fordi der foruden den økonomiske Basis i Samfundet, Privatejendomsretten til Produktionsmidlerne o. s. v., findes nogle andre modvirkende Kræfter: Arbejdernes hele kulturelle Opstigen gennem Fagorganisation, Kooperation, politisk Oplysning o. s. v., som modarbejder disse Tendenser, skadelige Tendenser, der findes og maa findes i det kapitalistiske Samfund. Men alligevel, selv om Grundlaget ikke er opmuntrende — forleden blev der paa et Møde, hvor jeg tror, det ærede Medlem Hr. P. Munch var til Stede — jeg tror netop ogsaa af det ærede Medlem Hr. P. Munch — gjort gældende, at hvad vi trænger til indenfor den moderne industrielle Produktion, det moderne Industriasamfund, er en lignende banebrydende Reform, som der for Landbrugets Vedkommende blev foretaget ved de store Landboreformer omkring 1788. Og jeg tror, det er rigtigt. Netop dette har ofte været sagt, man har ofte peget derpaa, jeg har ogsaa gjort det i tidligere Rigsdagstaler. Da har man i Regelen rystet paa Hovedet, som Regel fra Landborepræsentanters Side, og har sagt: Det var jo lige det modsatte, der skete ved de store Landboreformer,